

хист прав та свобод людини чи громадянина, який складається з декількох рівнів, тому на даний час обмеження прав та свобод відбувається поза правовим полем. Тому потрібно переглянути всі прогалини, які пов'язані з порушенням прав людини і громадянина, щоб в Україні захист даних прав був реальний, а не тільки юридично закріплений.

1. Тертишник В. М. Кримінальний процес України : підручник, загальна частина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1685030359243/pravo/vidnovlennya_porushenih_prav_svodod_lyudini_kriminalnomu_protsezi.

2. Актуальні питання кримінального процесу України : навч. посіб. / Є. М. Блажівський, А. М. Козьяков, О. М. Толочко, С. С. Мірошніченко, Г. П. Власова та ін. ; за заг. ред. Є. М. Блажівського. – К. : Національна академія прокуратури України ; Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.

3. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254>.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1002-05/page5>.

5. Про Національну поліцію : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

Репан Микола Іванович,
старший викладач кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ;

Лешан Діана Миколаївна,
курсант 3-го курсу факультету підготовки
фахівців для підрозділів слідства
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДОСВІД ПОЛІЦІЇ ЧЕХІЇ У ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ: ВИСЕЛЕННЯ З ЖИТЛОВОГО ПРИМІЩЕННЯ ПРАВОПОРУШНИКА

Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу потребує вивчення міжнародного досвіду профілактики та протидії насильства в сім'ї, зокрема досвіду Чехії у цій сфері.

Світовою спільнотою насильство визнано однією з найбільш розповсюджених у світі форм порушення прав людини. Без подолання цього небезпечного явища неможливо створити в Україні умови для самореалізації людини, розвитку паритетної демократії, реалізації принципів рівних прав і можливостей кожного громадянина.

У Чехії від побоїв, погроз, образ та принижень різного роду щорічно страждають понад 1,4 млн. жінок, тобто близько 40 % усього дорослого жіночого населення [1].

Приблизні втрати від домашнього насильства в рік становлять не менше 1,3 млрд. крон (близько 65 млн. доларів). З них 546 млн. крон витрачаються на медичну допомогу жертвам домашнього насильства, а ще 314 млн. крон складають судові витрати [1].

Поліція при роботі з домашнім насильством діє згідно з Кримінальним кодексом Чеської республіки № 40/2009 від 8 січня 2009 року [2], Закону Чеської республіки «Про поліцію Чеської республіки» від 17 липня 2008 року [3] та Закону «Про проступки» № 200/1990Sb від 17 квітня 1990 року [4].

Для забезпечення ефективної протидії насильству у сім'ї з боку держави в Чехії 1 січня 2007 був ухвалений Закон 135/2006 Coll "Про запобігання домашньому насильству". Відповідно до Закону для захисту осіб, якщо їх життю і здоров'ю загрожує небезпека, застосовується елемент тимчасового виселення з житлового приміщення, в якому винний проживає разом з жертвою насильства [5].

Для вдосконалення та попередження протидії насильства у сім'ї у 2008 році до Закону № 273/2008 «Про поліцію Республіки Чехії» були внесені поправки, які спростили процедуру виселення поліцією правопорушника з спільного помешкання (поліцейський самостійно, без рішення суду, отримав можливість виселяти правопорушника з житла) [5].

Підставою для виселення правопорушника за участю поліції стало «розумне припущення, що ґрунтується на встановлених фактах (особливо щодо попередніх посягань), що людина знаходиться на межі здійснення небезпечного посягання на життя, здоров'я або свободи або особливо тяжкого посягання проти гідності іншої особи», відповідно до якої співробітник поліції має право виселити таку особу не тільки з квартири або будинку де він мешкає разом із потенційною жертвою, а також з прилеглої території, а також заборонити особі повертатися в спільне житлове приміщення та контактувати з жертвою домашнього насильства [3].

Процес виселення полягає у тому, що поліцейський своїм рішенням повідомляє правопорушника про негайне залишення житла не менше ніж на 10 діб з передачею ключів від помешкання, при цьому думка потерпілої сторони про зменшення вказаного строку не враховується. Особі, що повинна залишити житло, поліцейським надається список тих адрес, де він може тимчасово мешкати. Вказане рішення може бути оскаржене керівництву поліції, однак воно не зупиняє його дію. При залишенні помешкання особа має право забрати особисті речі та інші предмети, необхідні для бізнесу або професії. Протягом 24 годин працівники поліції повідомляють центр надання допомоги про прийняте рішення, який надає особі протягом 48 годин правову, психологічну та соціальну підтримку, а також протягом 3 діб проводить перевірку законності виселення особи.

Виселення автоматично продовжується, якщо є звернення до суду про отримання заборонного наказу до моменту прийняття рішення (48 год.). Заборонний наказ може продовжити виселення до 6 місяців і, залежно від наслідків домашнього насильства, суд може прийняти рішення продовжити цей термін ще 6 місяців.

За порушення встановлених обмежень передбачена кримінальна відповідальність. Так, відповідно до § 215а Кримінального кодексу Чехії: "До кожного, хто завдає шкоди іншій особі, з якою разом проживає в одному житловому приміщенні, передбачаються санкції у вигляді позбавлення волі на строк до трьох років". Дана санкція статті діє за умови, якщо винуватий не усвідомить характер своїх протиправних дій і буде продовжувати проявляти насильство щодо члена родини, з яким проживає в одному житловому приміщенні, та якщо до нього вже застосовувалася санкція статті, яка передбачає тимчасове виселення з житлового приміщення [2].

З прийняттям вищезгаданої поправки ризику процесуальних правопорушень з боку поліцейських зменшилися, і це надало можливість їм зосередити свої зусилля на правильному визначенні кваліфікаційних ознак сімейного насильства.

1. Жіночий консорціум України / Інформаційно-політичний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wcu-network.org.ua/ua/possessing-equal-rights/news/U_Chexi_vd_domashnogo_nasilstva_xhoroku_strazhdajut_ponad_400_tisjach_z.

2. Zákon České národní rady z dne 8. ledna 2009 Trestní zákoník [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-40-2009-sb-trestni-zakonik/uplne/>.

3. Про поліцію Чеської республіки : Закон Чеської республіки від 17 липня 2008 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/cheh_2.pdf.

4. Про проступки : Закон Чеської республіки № 200/1990 Sb від 17 квітня 1990 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/files/zarub_zakon/Ceh_1990.pdf

5. Про запобігання домашньому насильству : Закон Чехії від 14.03.2006 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.domacinasili.cz/pravni-uprava/zakon-na-ochranu-pred-domacim-nasilim/>.